

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Jasmina Čagran

Oče na dopustu za nego in varstvo otroka

Diplomsko delo

Ljubljana, 2013

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Jasmina Čagran

Mentorica: red. prof. dr. Tanja Renner

Oče na dopustu za nego in varstvo otroka

Diplomsko delo

Ljubljana, 2013

ZAHVALA

Zahvaljujem se staršem in vsem mojim bližnjim za vsestransko podporo, skrb in zaupanje skozi vsa študijska leta.

Prav tako se zahvaljujem vsem, ki so mi vsa ta leta stali ob strani, vlivali pogum, bili potrpežljivi z mano in mi pomagali pri nastajanju diplomskega dela.

Posebna zahvala gre mentorici red. prof. dr. Tanji Rener za strokovno svetovanje, potrpežljivost in spodbudo pri nastajanju diplomskega dela.

Oče na dopustu za nego in varstvo otroka

Spremembe v družinskem življenju so pripomogle tudi k spreminjanju vloge očeta v družini. Diplomsko delo obravnava aktivno očetovstvo skozi vlogo aktivnega očeta v času dopusta za nego in varstvo otroka. Naloga je sestavljena iz dveh delov. Prvi del je teoretski, v katerem so uvodoma predstavljene spremembe v družinskem življenju s poudarkom na spreminjanju vloge očeta skozi čas, vse do pojava novega očetovstva. V nadaljevanju je predstavljena družinska politika s poudarkom na starševskem varstvu, ki omogoča, da lahko oče v dogovoru z otrokovo materjo izrabi dopust za nego in varstvo otroka, ki se začne takoj po izteku porodniškega dopusta in je namenjen nadaljnji negi in varstvu otroka. Drugi del predstavlja analizo manjše raziskave. S tremi očeti, ki so koristili dopust za nego in varstvo otroka, sem opravila intervjuje. Predvsem me je zanimalo, kako na aktivno vključevanje očeta v družinsko življenje vpliva odločitev, da dopust za nego in varstvo otroka koristi oče.

Ključne besede: aktivno očetovstvo, dopust za nego in varstvo otroka, očetje.

Father on a leave for care and protection

Changes in family life have also lead to changes in father's role in family. This thesis deals with the topic of active fatherhood through fathers having a more active role when uses leave for care and protection. It consists two parts. First is theoretic part, in which are at the first represented changes in family life with emphasis on change of father's role through time and the new fatherhood phenomenon. Following represents family policy with emphasis on parental protection, which contains agreement that a father can use leave for care and protection, immediately after maternity leave and is intended for the further care and protection of the child. The second part represents analysis of a shorter research. With three fathers, who used leave for care and protection, I did individuals interviews. I was particularly interested how is role of active father changed if he uses leave for care and protection.

Keywords: active fatherhood, leave for care and protection, fathers.

KAZALO:

1 UVOD	6
2 SPREMEMBE V DRUŽINI	7
3 NOVO OČETOVSTVO	8
4 POLITIKA USKLAJEVANJA DELA IN DRUŽINE	10
4.1 STARŠEVSKO VARSTVO	11
4.1.1 STARŠEVSKI DOPUST	12
4.1.2 NOV ZAKON O STARŠEVSKEM VARSTVU IN DRUŽINSKIH PREJEMKIH	13
5 EMPIRIČNI DEL	15
5.1 OPIS RAZISKAVE	15
5.2 REZULTATI IN INTERPRETACIJA	16
5.3 UGOTOVITVE	25
6 ZAKLJUČEK	27
7 LITERATURA	28
PRILOGE	30
PRILOGA A: Intervju Peter	30
PRILOGA B: Intervju Matjaž	34
PRILOGA C: Intervju Luka	38

1 UVOD

Vloga očeta v družini se v zadnjih letih zelo spreminja in očetovstvo je postalo ena izmed najbolj aktualnih tem družinske politike. Gre za premik od očeta, ki je identificiran z vlogo hranitelja in preskrbovalca družine, h konceptu aktivnega očetovanja, ki je del odgovornega starševstva. Pozornost se predvsem usmerja na očetovstvo in vse bolj se zavedamo pomena očetove prisotnosti ter sodelovanja pri skrbi za otroka, njegovi negi in vzgoji. K aktivnejšemu sodelovanju v družini očete spodbuja tudi država s svojo družinsko politiko. Zakon daje pravico do starševskega dopusta, kjer porodniški dopust pripada izključno materam, očetovski pa izključno očetom. Dopust, ki ga lahko koristita poljubno, pa je dopust za nego in varstvo otroka.

V svoji diplomski nalogi se bom osredotočila na dopust za nego in varstvo otroka, ko ga koristi oče. Cilj diplomske naloge je ugotoviti, kako na aktivno vključevanje očeta v družini vpliva odločitev, ko oče koristi dopust za nego in varstvo otroka. Zanimajo me predvsem njihova mnenja in izkušnje.

V prvem delu diplomske naloge je predstavljen teoretski del, kjer se v začetku dotaknem sprememb v družini, s poudarkom na spremembah pri očetih. Nadaljujem s predstavitvijo novega očetovstva oziroma aktivnega vključevanja očetov v družinsko življenje. Nato bom se dotaknila politike usklajevanja dela in družine, pri čemer vedno bolj v središče umeščajo aktivnost moških v družinskem življenju. Sledi predstavitev starševskega varstva, s poudarkom na starševskem dopustu ter predstavitev vseh vrst starševskega dopusta. Prav tako je predstavljen nov zakon o starševskem varstvu in družinskih prejemkih, ki ga je pripravilo Ministrstvo za delo.

V drugem delu sledi empirični del, v katerem je najprej opisana krajša kvalitativna raziskava, ki sem jo izvedla med očeti, ki so koristili dopust za nego in varstvo otroka, ter njeni rezultati in interpretacija. Na koncu bodo zapisane ugotovitve, ki jim bo sledil zaključek.

2 SPREMEMBE V DRUŽINI

Spremembe, ki se dogajajo, so prinesle tudi spremembo v družini in tako pretresle njeno vsebino in obliko zasebnega življenja, predvsem klasične meščanske družine. Ker je vedno težje govoriti o pojmu družina, se uporablja pojem pluralizacija družin oziroma družinskega življenja (Ule in Kuhar 2003).

Predindustrijska družina je bila patriarhalna skupnost, za katero je bilo najpomembnejše delo in ekonomija. Tudi za moderno jedrno družino je bila, vsaj v zgodnji fazi modernizacije, še značilna neenakopravnost med spoloma, z izpostavljen vlogo moškega hranitelja in zapostavljeno žensko v vlogi gospodinje (Ule in Kuhar 2003).

Družine in družinsko življenje v preteklosti naj bi bilo domnevno boljše, stabilnejše, varnejše, manj egoistično in bolj solidarno, vendar pa družinsko življenje ni bilo nič bolj stabilno. Ljudje so, podobno kot danes, živeli v številnih in različnih oblikah družin. Prav tako ni nobene zgodovinske evidence, da je bilo v preteklosti manj temnih plati družinskega življenja, kot so nasilje, zanemarjanje, brezbržnost, revščina, alkoholizem in spolne zlorabe (Rener v UMAR 2006, 75).

Nekateri avtorji govorijo o krizi družine. Taka retorika o krizi se vedno poveča v obdobju gospodarske recesije, politične nestabilnosti in ko je zaznan upad rasti prebivalstva na določenem področju. Govorjenje o krizi običajno učinkuje tako, da socialne in politične probleme prevaja v osebne in posamične, in tako vzbuja občutke krivde. Krivda se predvsem občuti pri ženskah, ki jo obravnava kot primarno odgovorno za družno (Rener v UMAR 2006, 75). Dejansko pa gre vedno bolj za to, da družina ni v krizi, le spreminjanje in raznovrstnost sta vedno bolj pogoj njenega obstoja. Švab (2001, 83) pravi, da ravno ta družinska pluralizacija omogoča ohranjanje družine kot družbenega fenomena (UMAR 2006, 75).

Bolj kot o krizi družine pa bi lahko govorili o krizi očetovstva oziroma o njegovem spreminjanju. Gre za pluralizacijo moškosti. Spreminja se vključevanje očetov v skrb za otroke, delitev družinskega dela ter spreminjajo se vrednote. Spremembe niso bile vidne kot radikalne in hitre, temveč se hitreje odvijajo na ravni simbolnega, na ravni subjektivnih stališč, mišljenj, percepcij, kot na ravni delovanja (Rener in drugi 2008, 7).

Kriza očetovstva je postala očitna v sedemdesetih letih, ko se je bil stari dobri družinski oče prisiljen soočiti z razmerami nastajajočega globalnega ekonomskega reda. Takrat se je začela premestitev industrijskega dela iz prvega v tretji svet. Množično so se začele zaposlovati tudi ženske, saj je potreba po dveh plačah postala nujnost za srednje razrede. Globalne ekonomske razmere pa niso vplivale le na maritalno sposobnost moških, pač pa tudi na očetovstvo in očetovanje (prav tam, 29).

Pogledi na očetovstvo so se spremenili, saj si vedno več moških želi biti »dober« oče, a standardi dobrega očetovstvasa še zmeraj razumejo kot hranilstvo in dopolnilno (sekundarno) starševstvo, pri čemer ostaja materinstvo primarno starševstvo. Moški so v primerjavi z ženskami bistveno manj pripravljeni na starševstvo: ženske se pripravljajo na starševstvo daleč pred zanositvijo, moške priprave pa se običajno začnejo šele z nosečnostjo partnerk ali z otrokovim rojstvom (prav tam, 30).

Spremembe lahko opazimo predvsem v generacijski perspektivi, saj so današnji očetje v primerjavi s svojimi očeti v resnici aktivnejši, saj se mladi moški vedno bolj zavedajo pomembnosti svoje starševske vloge in tudi pričakovanj, da bi bili dejavnejši v družinskem življenju (prav tam, 7).

3 NOVO OČETOVSTVO

Fenomen novega očetovstva označuje premik od patriarhalnega družinskega modela, v katerem so moški očetje identificirani z vlogo materialnega preskrbovalca družine, h konceptu aktivnega očetovanja, ki je del odgovornega starševstva. Je del pojavov in družbenih sprememb, ki se odvijajo v družinah zahodnih družb in pomeni aktivnejše vključevanje očetov v družinsko življenje (Rener in drugi 2008, 7; UMAR 2006, 75).

S tem fenomenom se družboslovci ukvarjajo od sedemdesetih let 20. stoletja, intenzivneje pa se je začelo razpravljati v osemdesetih letih. Raziskovalni fokus se je usmeril v preučevanje spreminjanja moškosti in očetovstva. Ta fenomen postaja aktualnejša in vedno bolj raziskovana tematika v sociologiji družine. Gre za eno ključnih dimenzij strukturnih družinskih sprememb zadnjih nekaj desetletij (Rener in drugi 2008, 34).

Govorimo lahko o pluralizaciji moškosti, ki se odvija tako v svetu vsakdanjih pomenov, praks, predstav, kot v znanstvenih diskurzih in medijih (Švab v Rener in drugi 2008, 37).

V nekaterih vidikih je fenomen novega očetovstva tipičen poznomoderni fenomen. Gre za preseganje in preobrazbo modernega pojmovanja očetovstva, ki se ne omejuje zgolj na očetovstvo v heteroseksualni nuklearni družini. Z ustvarjanjem novih načinov družinskega življenja (reorganizirane družine, enostarševske družine, gejevske in lezbične družine itn.) se spreminjajo pomeni biološkega očetovstva, materinstva in starševstva, predvsem pa se ustvarjajo novesocialne očetovske in materinske vloge (Rener in drugi 2008, 9).

Ko govorimo o fenomenu novega očetovstva, s tem navadno razumemo večjo vpletenost očetov v družinsko življenje, še posebej v skrb za otroke, čemur pravimo tudi aktivno očetovanje. Večina analiz novega očetovstva se torej ukvarja z očetovsko vlogo in praksami očetovanja v nuklearni družini. Najpogosteje analizirane tematike so v tem okviru delitev družinskega dela med spoloma in sodelovanje moškega pri družinskem delu, usklajevanje poklicnega dela med spoloma in sodelovanje moškega pri družinskem delu, usklajevanje poklicnega dela in družinskega življenja ter možnosti aktivnega očetovanja v tem procesu, vpletenost očetov v nego, skrb in igro z otroki, vprašanje vzgoje ipd (prav tam, 35).

Spodbujanje aktivnega očetovanja lahko v Sloveniji opazimo preko promoviranja s pomočjo množičnih medijev do znanstvenih diskurzov. Prav tako je v revijah in priročnikih za bodoče in nove starše vse več nasvetov za očete, kako lahko sodelujejo pri skrbi za otroke (prav tam, 7–8).

Vendar smo na tem področju še daleč od dejanskega aktivnega očetovanja ter enakomerne delitve družinskega dela med partnerjema oziroma usklajevanja dela in družinskega življenja. Delitev dela še vedno ostaja spolno določena, saj ženske opravijo večji del družinskega dela vseh vrst. Podoba junakinje našega časa še vedno ostaja podoba ženske, ki je zaposlena, ki gospodinji, je mati, skrbi za bolne in stare, pazi na zdravo prehrano, je informirana, izobražena in zabavna, reciklira embalažo in vestno ločuje odpadke. Medtem ko je delo moških ponavadi selekcionirano in zoženo, saj se omejujejo na pomoč preobremenjenim partnericam. To vključuje opravljanje lažjih rutinskih del v gospodinjstvu ter opravljanje visoko diskrecijskih del, za katera se lahko sami odločijo kdaj in kako bodo opravljene. Prav tako pa opravljajo prostočasna dela, kot je vrtnarjenje ali igranje z otroki (prav tam).

Očetje so se prav tako vedno bolj začeli vključevati v dejavnosti, ki spremljajo partnerkino nosečnost, kar pomeni vse pogostejšo navzočnost pri ginekoloških, ultrazvočnih in drugih pregledih ter aktivno sodelovanje pri porodu. Pozneje pa pomoč pri skrbi in negi dojenčka ter igri z otrokom, ko je ta že malo večji (prav tam, 8).

Kot pravi Rener (2008, 8), problem aktivnejšega očetovanja ni toliko problem moških oziroma njihove pripravljenosti in sposobnosti za aktivno očetovanje, temveč tudi kulturnega imaginarija, ki materinstvo še vedno umešča v ontologijo družine kot ekskluzivno, nenadomestljivo vlogo.

V Sloveniji je praksa aktivnega očetovanja še precej v zametkih, opazni so predvsem premiki v vrednotah in stališčih. K oblikovanju nove očetovske identitete pomembno prispevajo očetovski dopust, udeležba očetov pri porodu in v šolah za bodoče starše, izraba dopusta za nego in varstvo otroka, ki je pravica enega od staršev in ne več le matere. Razlogi za to so v zelo razvitih neformalnih mrežah za pomoč mladi materi, ki so ji v oporo in pomoč predvsem stari starši, ter pa nerazumevanje delodajalcev (vključno s kariernimi težnjami očetov). Pomembno pa je tudi pomanjkanje družinam prijaznih delovnih okolij (UMAR 2006, 75).

Podatki iz številnih raziskav o vpletenosti očetov v družinsko delo, predvsem skrb za otroke, so raznoliki, včasih so si celo nasprotujoči. To kaže predvsem na kompleksnost fenomena aktivnega očetovstva, ki ga ustvarjajo različni dejavniki. Na eni strani povsem subjektivni dejavniki, kot so lastna družinska pričakovanja, družinski odnosi, starost, izobrazba, finančno stanje, na drugi strani pa stabilnost zaposlitve in zahteve v sferi dela (Rener in drugi 2008, 42).

4 POLITIKA USKLAJEVANJA DELA IN DRUŽINE

Očetovstvo je tudi politično aktualno. Z usklajevanjem dela in družine se ukvarjajo skoraj vse evropske socialne in družinske politike, pri čemer pa vedno bolj v središče umeščajo tudi aktivnost moških v družinskem življenju (Rener in drugi 2008, 9).

Družinske politike in ukrepi imajo veliko simbolično moč pri ustvarjanju družine. Odzivati se morajo na potrebe družin v današnjem demografskem, ekonomskem in socialno-kulturnem kontekstu, kar pomeni, da vplivajo na ureditev zdravstva, izobraževanja, stanovanjske politike, davčne politike, družbenih storitev (Ule in Kuhar 2003).

Družinske politike morajo seveda poskrbeti za ekonomsko bazo življenja družine, kar se tiče premagovanja finančnih problemov in izboljševanja življenjskih razmer. Najslabši ekonomski položaj imajo mlade družine z otroki ter družine z velikim številom otrok, zato jim je potrebno pomagati v obliki različnih podpor in drugih družinskih ugodnosti. Družinske

politike morajo prav tako pomagati pri stimuliranju prvih in drugih rojstev, saj se osredotočajo na žensko zaposlovanje in kombiniranje dela in družine (Ule in Kuhar 2003).

Vlada Republike Slovenije se zaveda pomena in vloge družine v družbi, pa tudi potrebe po varstvu s strani države. Naloga Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve je prizadevati si, da bi se okrepila vloga družine, da bi se zagotovilo lažje usklajevanje poklicnega in družinskega življenja ter da bi se okrepila vloga očeta v družini (Erzar 2006, 262-266).

Področje starševskega varstva in družinskih prejemkov je v primerjavi z drugimi evropskimi državami v Sloveniji urejeno na zavidljivi ravni. Starševski dopust, ki je skupni pojem za porodniški dopust, dopust za nego in varstvo otroka, očetovski dopust in posvojiteljski dopust, je daljši kot v drugih državah, in z izjemo neplačanega očetovskega dopusta država zanj zagotavlja nadomestilo (Erzar 2006, 262-266).

Kljub temu pa socialnopolitični pozivi, da je treba spremeniti načine razmišljanja, ne pomagajo, saj se načini razmišljanja ne spreminjajo tako hitro, še posebej pa ne delodajalcem. Spremenijo se šele takrat, ko so v spremembe prisiljeni ali če presodijo, da se jim splačajo. Zato se morajo na področju usklajevanja zaposlitve in družinskega življenja srečati želje in potrebe ljudi po drugačnem starševanju ter zakonski ukrepi, ki jih podpirajo in omogočajo (Rener in drugi 2008, 9).

4.1 STARŠEVSKO VARSTVO

Pravice o starševskem varstvu ureja Zakon o starševskem varstvu in družinskih prejemkih (Uradni list RS, št. 110/2006 - uradno prečiščeno besedilo, 10/2008)

Pravice, ki iz tega izhajajo so:

- starševski dopust,
- starševsko nadomestilo,
- pravice iz naslova krajšega delovnega časa,
- pravice do plačila prispevkov zaradi zapustitve trga dela.

Družinski prejemki, ki iz tega izhajajo:

- starševski dodatek,
- pomoč ob rojstvu otroka,

- otroški dodatek,
- dodatek za veliko družino,
- dodatek za nego otroka,
- delno plačilo za izgubljeni dohodek

(Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, 2013).

4.1.1 STARŠEVSKI DOPUST

Starševski dopust je pravica do odsotnosti z delovnega mesta zaradi poroda oziroma nege in varstva otroka tiste osebe, ki otroka dejansko neguje in varuje. Obstajajo štiri različne vrste dopusta: porodniški dopust, očetovski dopust, dopust za nego in varstvo otroka ter posvojiteljski dopust (Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, 2013).

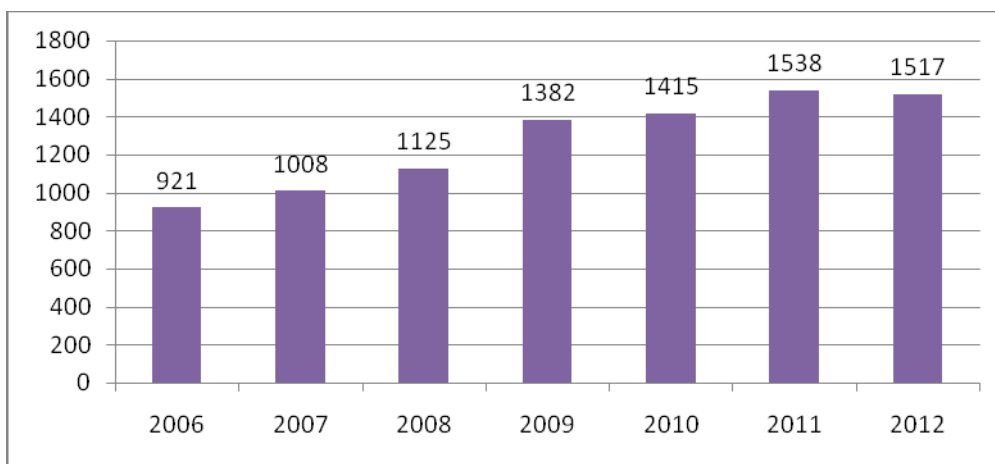
Porodniški dopust je namenjen pripravi na porod, negi in varstvu otroka takoj po porodu ter zaščiti materinega zdravja ob rojstvu otroka in po njem. Pravico do koriščenja porodniškega dopusta ima le mati otroka, razen v določenih pogojih oče otroka ali druga oseba ali eden od starih staršev otroka (v primeru, ko mati umre, zapusti otroka ali če je po mnenju pristojnega zdravnika trajno oziroma začasno nesposobna za delo). Ta dopust traja 105 dni in se začne 28 dni pred predvidenim datumom poroda. Porodniški dopust se izrabi v strnjenem nizu v obliki polne odsotnosti z dela (prav tam).

Očetovski dopust je namenjen očetom, da bi že v najnežnejši dobi otroka skupaj z mamo sodelovali pri negi in varstvu otroka. Pravico do koriščenja očetovskega dopusta ima le oče otroka. Ta dopust traja skupno 90 dni, pri čemer mora prvih 15 dni dopusta koristiti do dopolnjenega šestega meseca, drugih 75 dni pa najdlje do tretjega leta starosti otroka. Očetovski dopust lahko oče koristi v strnjenem nizu v obliki polne odsotnosti z dela ali po dnevih (prav tam).

Dopust za nego in varstvo otroka je namenjen nadaljnji negi in varstvu otroka in nastopi takoj po poteku porodniškega dopusta. Dopust za nego in varstvo otroka traja praviloma 260 dni, v posebnih primerih pa se lahko podaljša (v primeru, da mati rodi dvojčke ali več hkrati živorojenih otrok, v primeru, da rodi nedonošenčka ali otroka, ki potrebuje posebno nego in varstvo, ter v primeru, da doma že varujeta najmanj dva otroka v starosti do osmih let). Pravico do koriščenja ima eden od staršev otroka oziroma oba starša, pod določenimi pogoji, pa tudi druga oseba oziroma eden od starih staršev otroka. Pravico pa lahko koristita celo oba hkrati, vendar se o tem prej dogovorita in to potrdita na posebnem obrazcu (prav tam).

Pravico do dopusta za nego in varstvo otroka lahko uveljavljata oba starša za istega otroka, vendar pravice ne moreta koristiti hkrati v obliki polne odsotnosti z dela, lahko pa jo koristita v obliki delne odsotnosti, vsak v obsegu do največ polovične tedenske obveznosti, kot je zanj veljala pred nastopom starševskega dopusta. To pomeni, da starša ne moreta biti istočasno in hkrati doma za istega otroka, razen v vseh primerih podaljšanja (Erzar 2006, 262–266).

Spodnji graf prikazuje število očetov, ki so koristili dopust za nego in varstvo otroka med letom 2006 in 2012. Število teh očetov je še vedno majhno, vendar pa se iz leta v leto rahlo povečuje, razen leta 2012, ko spet vidimo majhen upad.

Vir: Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti (2013).

4.1.2 NOV ZAKON O STARŠEVSKEM VARSTVU IN DRUŽINSKIH PREJEMKIH

Ministrstvo za delo je pripravilo nov zakon o starševskem varstvu in družinskih prejemkih, ki bo ob sprejetju v veljavo stopil z letom 2014. Pri tem ostaja nespremenjen prvi del porodniške, se pravi materinski dopust, ki traja 105 dni. Prav tako ostane nespremenjenih 15 dni plačanega očetovskega dopusta, ukine pa se neplačani očetovski dopust. Dopust za nego in varstvo otroka v 260 dneh pa naj bi se porazdelilo na mamo in očeta, pri čemer pa bi bilo neprenosljivih 30 dni za mamo in neprenosljivih 30 dni za očeta. V primeru, da oče teh 30 dni ne bi koristil, izgubita ta mesec dopusta. Omenjenega meseca očetu ni treba izkoristiti v enem delu, ampak se lahko z mamo dogovorita in se izmenjavata, dokler skupna vsota očetovega dopusta ne doseže 30 dni. V primeru koriščenja več kot 60 dni dobi dodatnih 10 dni dopusta, v primeru koriščenja več kot 90 dni pa dodatnih 15 dni dopusta (Slovenske novice 2013; 24ur 2013).

Predvidenih je tudi nekaj izjem, kdaj ta mesec ne propade, in sicer v primeru, da je eden od staršev umrl, zapustil otroka ali mu je bila odvzeta roditeljska pravica, če so enemu staršu prepovedani stiki z otrokom ali izrečen ukrep prepovedi približevanja, če je en starš s svojim ravnanjem očitno pokazal, da ne bo skrbel za varstvo in vzgojo otroka ali kako drugače zanemarja roditeljsko pravico, če je otrok po razvezi dodeljen v varstvo in vzgojo enemu od staršev oz. živi samo z enim od staršev, ki varuje in neguje otroka ali če postane eden od staršev na podlagi mnenja zdravnika trajno oz. začasno nesposoben za nego in varstvo otroka (Slovenske novice 2013; 24ur 2013).

Prav tako predlog uvaja nove termine, in sicer namesto porodniškega dopusta uvaja termin materinski dopust, namesto posvojiteljskega dopusta in dopusta za nego in varstvo otroka pa uvaja termin starševski dopust (Slovenske novice 2013).

S tem predlogom želi Ministrstvo otrokom omogočiti, da bi že v najzgodnejšem obdobju navezali stik tako z mamo kot z očetom, kar ima pozitiven vpliv na otrokov razvoj. Hkrati pa očetom omogoča, da preživijo več časa z otrokom v njegovem najzgodnejšem obdobju in tako vzpostavijo tesnejši stik z njim. Prav tako pa upajo, da bo predlog pomembno prispeval k odpravljanju razlik med ženskami in moškimi na trgu dela (24ur 2013).

Kritike se nanašajo predvsem na to, da se država vtika v družino in odločitve, ki so zasebne narave. Dotikala naj bi se pravic doječe matere in otrok, katerim, bi nov predlog posledično zmanjšal dojenje za en mesec. Prav tako pa ocenjujejo, da se vlada na tak način loteva skrajševanja starševskega dopusta. Pojavlja pa se tudi vprašanje glede vrtcev, saj le ti ne sprejmejo otroka mlajšega od 11 mesecev (24ur 2013).

5 EMPIRIČNI DEL

5.1 OPIS RAZISKAVE

V empiričnem delu diplomske naloge sem se odločila za krajšo kvalitativno raziskavo, in sicer za individualne intervjuje. Za tako obliko intervjujev sem se odločila, ker pridobimo individualizirane odgovore, preko katerih spoznamo nek vidik respondentovih izkušenj.

Opravila sem tri polstrukturirane intervjuje z očeti, ki so koristili dopust za nego in varstvo otrok, in naredila analizo le-teh. Imena intervjuvancev in njihovih družinskih članov sem spremenila.

Intervjuje sem izvedla med 19. 6. in 5. 7. 2013. S prvim intervjuvancem sem prišla v stik s pomočjo spletnih forumov, z drugim in tretjim intervjuvancem pa s pomočjo poznanstev. Dva intervjuja sem opravila v kavarni blizu njihove službe, z enim pa sem se dobila kar v njegovi službi. Vse intervjuje sem posnela in nato dobessedno pretipkala.

Intervjuvanci so stari med 32 in 45 let. En živi v predmestju velikega mesta, drugi je iz vasi, tretji pa iz manjšega mesta. Dva živita v lastni hiši, tretji pa v najemniškem stanovanju. Prvi ima enega otroka, drugi tri otroke in tretji dva otroke. Dva intervjuvanca imata srednješolsko izobrazbo, tretji pa univerzitetno. Dva sta zaposlena na zavarovalnici (vendar ne na isti), tretji pa v nevladni organizaciji.

Intervju je bil razdelan na tri sklope. V prvem delu me je predvsem zanimalo, kako je bilo v času nosečnosti, glede sprejetja novice o otroku, priprav na otroka ter delitve dela v družini. V drugem delu sem spraševala o času po rojstvu otroka in o očetovskem dopustu. V tretjem delu sem spraševala o dopustu za nego in varstvo otroka, kako je prišlo do odločitve, da so ga koristili, kako so preživeli in doživeli tisti čas, kako je bilo z domačimi opravili v tistem času ter kako je ta dopust vplival na njihovo očetovanje.

Pred izvedbo intervjujev sem si zastavila raziskovalno vprašanje in tezo.

Raziskovalno vprašanje: Kako se spremeni vloga očeta in njegovo vključevanje v družino, če koristi dopust za nego in varstvo otroka?

Teza: Dopust za nego in varstvo otroka pozitivno vpliva na aktivno vključenost očeta v družinsko življenje.

5.2 REZULTATI IN INTERPRETACIJA

Čas nosečnosti

Za začetek sem intervjuvance vprašala, kako so sprejeli novico, da bodo postali očetje. Vsi so imeli podobne občutke, saj so povedali, da je bil občutek dober, da so bili veseli in srečni. Prav tako so mi vsi trije povedali, da je bila prisotna želja po otroku in je bilo skupaj s partnerko dogovorjeno oziroma načrtovano.

»Po eni strani je bilo načrtovano, po eni strani pa vseeno presenečenje, ker je kar hitro ratalo, drugače pa z veseljem no, vsekakor, saj je bila skupna odločitev.« (Peter 2013, 32 let).

Na vprašanje, če so partnerko spremljali na njene zdravniške preglede, sem dobila vse pritrdilne odgovore. Vsi so povedali, da so jo spremljali skoraj vedno, razlogi pa so bili različni. Nekateri zaradi službe, ki je to omogočala.

»Ja, ker imam tako službo, sem imel možnost hodit na skoraj vse preglede, tak da sem jo kar spremljal« (Peter 2013, 32 let). Pri drugem zaradi partnerkine želje: *»Ker je ona hotela, da sem zraven«* (Luka 2013, 45 let).

Zaznala sem precej navdušenja pri opisovanju teh pregledov.

»Zanimivo je, da je na začetku samo ena pikica, potem pa se vedno več vidi...nogice, rokice, obrazek, to se vse vidi« (Peter 2013, 32 let).

Pri tem smo omenili tudi šolo za starše, pri čemer pa sem dobila precej negativne odgovore, saj se jim ni zdela potrebna. Peter (2013, 32 let) je komentiral: *»Nekajkrat sva bila v Ljubljani, ampak nisva bila na vseh, ker je bilo brezveze. Saj nekaj določenih stvari, ki so koristne, je pa tudi precej nakladanja in pranja možganov.«*

Največja potreba po tečaju je za prvega otroka, tam se namreč izve, kakšne stvari so pri samem porodu potrebne in pomembne.

»Enkrat, pri prvem, te pa več ni bilo potrebno. Pa tudi ona je samo pri prvem hodila« (Matjaž 2013, 38 let).

Kar se tiče same prisotnosti pri porodu otroka, pa sta dva bila zraven, tretji pa ni smel biti zraven, ker je imela partnerka v obeh primerih carski rez, kjer pa očetje ne morejo biti prisotni. Občutki pri porodu pa so po besedah ostalih dveh intervjuvancev super in jih je težko opisati.

»Tudi če se vnaprej pripraviš, si ne predstavljaš, kako bo to zgedalo vnaprej, ne moreš si, ampak je zanimivo« (Peter 2013, 32 let).

»Občutek je fantastičen...nekaj tako lepega še nisem...ko dobiš otroka v roke je enkratno...sicer za ženo je verjetno bilo malo bolj težko, bi rekel, ali za mene je bilo super« (Matjaž 2013, 38 let)

Očete sem povprašala o njihovem sodelovanju pri pripravah na otroka. Tukaj sem začutila malo tradicionalnosti, saj so vsi, kar se tiče otrokovega prostora, sestavljali zibelke in barvali stene. Vendar pa po drugi strani spet precej modernosti, saj so mi povedali, da so predelali kar precej literature, tako pred prihodom otroka kot tudi pozneje.

»Jaa...to sem imel velik kup knjig, katere sem predelal prej, kot se je otrok sploh rodil, da sem vedel pa vse ja...potem pa spremljaš tudi naprej obdobja, saj imaš po mescih na primer razdeljeno, že pred porodom, kako se otrok razvija.« (Matjaž 2013, 38 let).

Prav tako pa so skrbeli za partnerke in jih razvajali. *»Jah to pa je pač tak, da ko se je sladko zaluštalo ali pa slano, se pač dvigneš pa greš pa nabaviš...neven, različno, si zraven pa pomagaš kaj je rabila« (Luka 2013, 45 let).*

Nato sem jih še vprašala, kako je bilo v času partnerkine nosečnosti z opravljanjem domačih opravil. Pri tem so očetje priznali, da je bilo potrebno malo več pomoči kot prej.

»Bilo je treba kakšno stvar več postorit, ker je pač bila bolj utrujena, drugače pa ni bilo nobenih težav...dobro sva si razdelila kdaj in kak in kdo bo kaj naredil...pa nisem tak, da bi prišel domov iz službe pa se vrgel na kavč pa kaj takega pa sem težko pri miru, tak da ni bilo težav pospraviti kakšno stvar več« (Peter 2013, 32 let)

Priznali pa so, da je odvisno tudi od samega poteka nosečnosti in počutja ženske.

»Ja...zdaj odvisno od otroka, pri prvem sem moral dosti, ker je ležala, pa je večino časa ležala pa sem jaz moral skoraj vse napravite, pri ostalih pa malo manj ampak tudi« (Matjaž 2013, 38 let).

Eden je celo priznal, da kljub temu, da so si delo delili, je bila partnerka tista, ki je delila delo. *»Ja kak smo si delili, kak je pač bilo možno...če žena kaj prosila si tisto pač naredil...nekak smo se dogovorili ne...ni bilo to nekega preveč problema«* (Luka 2013, 45 let).

Čas očetovskega dopusta

Nadaljevali smo s časom po porodu, zato me je zanimalo ali so koristili očetovski dopust. Dva sta odgovorila, da sta ga koristila, vendar pa samo plačani del 15 dni. Tretji pa je trdil, da pri prvem otroku tega še ni bilo, pri drugem pa se je očetovskemu dopustu odpovedal, ker je vedel, da bo koristil dopust za nego in varstvo otroka.

»Pri drugem pa sem se ga odpovedal, da potem nisem manjkal v službe, ker smo te že planirali, da bom pol leta doma« (Luka 2013, 45 let).

Druga dva, ki sta očetovski dopust koristila, sta povedala, da je ta čas, ko si doma, čisto na začetku zelo pomemben.

»Bilo je zelo lušno biti doma tiste prve dni, vidiš kako to raste, od tistega prvega trenutka, ko se je ravnokar rodil, do prvega meseca, ko se je že vseeno kar odzivati začel no...se malo začne premikati, ker na začetku res samo spi in je« (Peter 2013, 32 let).

Ko sem jih vprašala, kje so izvedeli za očetovski dopust, so kar nekako prej vedeli, da obstaja. Na primer prek medijev in pa drugih prijateljev, ki so to možnost koristili. To pomeni, da so informacije med očeti dokaj razširjene, kar pomeni, da mnogi sodelavci in prijatelji oziroma mladi očetje koristijo očetovski dopust. Vse dodatne informacije pa so si potem pridobili na internetu oziroma spletni strani Centra za socialno delo oziroma na samem Centru za socialno delo.

Naslednje vprašanje se je nanašalo na delovno okolje, in sicer me je zanimalo, kako so delodajalci sprejeli, da bodo koristili očetovski dopust in kje se pojavljajo težave. Dva, ki sta očetovski dopust koristila, nista imela nobenih težav z delodajalci.

»Za očetovskega še vse v redu, tistih 15 dni, ki manjkaš, še ni tak problem« (Matjaž 2013, 38 let).

Kot sem že prej omenila, se je težava pojavila pri tretjem, ki je naredil kompromis, da se očetovskemu dopustu odpove.

V nadaljevanju sem postavila vprašanje glede domačih opravil v času očetovskega dopusta, saj me je zanimalo, kako se je delitev dela spreminjala. Iz odgovorov sem razbrala, da si gospodinjska opravila kar delijo, s tem da skrb za otroka večinoma ostaja v rokah mater, še posebej dokler ta še vedno doji. Naloga očetov pa je, da dodatno pomagajo, ko je to potrebno.

»Podobno kot prej no...kuha bolj ali manj ona, to je že skoz tak, jaz potem običajno posodo pomijem, ona pospravlja stvari od otroka in svoje, jaz svoje, čiščenje pa čist kakor kdaj no« (Peter 2013, 32 let).

»Gospodinjska opravila smo si že prej delili, pa še zdaj si jih delimo. Te pa je pač zraven prišlo previjanje pa ponoči se zbuhati. Sicer dokler mama doji, meni ni bilo potrebno se zbuhati« (Matjaž 2013, 38 let).

Prav tako sem zaznala, da je bila prisotna tudi pomoč starih staršev, ki so prišli in pomagali, s tem da plačane pomoči ni bil deležen nihče.

»Ni bilo velikih razlik, je pa res, da je tudi njena mama tudi kaj prišla, peglat cote recimo« (Peter 2013, 32 let).

Čas dopusta za nego in varstvo otroka

Naslednji sklop vprašanj, s katerim smo nadaljevali, je bil čas, ko so koristili dopust za nego in varstvo otroka. Prvi intervjuvanec, ki ima enega otroka, je še vedno na omenjenem dopustu in ga koristi v celoti. Drugi intervjuvanec je ta dopust koristil pri drugem otroku in ga je koristil zadnje štiri in pol mesece, ga bo pa še koristil pri tretjem otroku. Prav tako pa je dopust za nego in varstvo otroka koristil pri drugem oziroma pri mlajšem otroku tretji oče, ki ga je prav tako koristil v celoti.

Najprej me je zanimalo, zakaj so se odločili, da bodo koristili omenjeni dopust. Pri enem je bil razlog v tem, da je partnerka še vedno študentka in ga sama ne more koristiti.

»Ja, ker je Urška še študentka, ne more prav koristit oziroma je tak ali tak doma, pa je bilo glede na vse skupaj smiselno...pa ker je bilo malo manj denarja, pa je kar pasalo enemu in drugemu, da smo se lahko tako dogovorili« (Peter 2013, 32 let).

Pri ostalih dveh pa je bil poglobljen razlog v ženini službi. Pri prvem je razlog v tem, da je partnerka po poklicu učiteljica na osnovni šoli in ko se septembra ponovno začne pouk, se mora, če hoče imeti službo, vrniti na delovno mesto.

»Zato, ker je žena dobila službo, ravno tako, da je mogla iti v službo in sem potem jaz rekel, da bom razliko koristil« (Matjaž 2013, 38 let).

Pri drugem pa je prav tako bil razlog v ženini službi, saj ji grozilo, da bo izgubila službo, kar kaže, da se težave z delodajalci, glede koriščenja porodniške in dopusta za nego in varstvo otroka, še vedno pojavljajo, tudi pri ženskah.

»Zaradi ženine službe... ker te so ji v bistve povedali, da bo zgubila službo, če bo imela porodniško v celoti« (Luka 2013, 45 let)

Glede dopusta za nego in varstvo otroka me je prav tako zanimalo, kje so izvedeli za omenjeni dopust in kako je z informacijami. Dva sta mi odgovorila, da nekako podobno glede očetovskega, da sta nekaj vedela, vendar pa sta se o tem konkretnije seznanila na Centru za socialno delo. Tretji pa mi je priznal, da dokler mu ni o tem povedal prijatelj, ki je bil v enakem položaju, o tem ni vedel ničesar. Vendar pa je bil mnenja, da bi se lahko sam dokopal do informacij, če bi začel bolj raziskovati.

»V bistvu od enega prijatelja, ki ga je isto izkoristil...drugače ne vem, če bi vedel, da je to možno v taki obliki oziroma če bi začel malo bolj raziskovat no...kako to speljat« (Peter 2013, 32 let).

Razlog temu je navedel, da stvar pri nas še ni tako razširjena: *»Saj je vse na internetu, ampak ne uporablja se toliko pri nas oziroma ni toliko znano, da bi rekli...ampak sem šel preverit na kakšen način se to da« (Peter 2013, 32 let)*

Iz tega sem razbrala, da dopust za nego in varstvo otroka, ki bi ga lahko koristil oče, informacije med očeti še niso tako razširjene oziroma še niso dovolj seznanjeni glede omenjenega dopusta. To je lahko vzrok, da še vedno relativno malo očetov koristi ta dopust. Pri tem dopustu sem naletela na kritiko glede informacij, da bi lahko bilo le-teh več in da se Centri za socialno delo precej razlikujejo med sabo.

»Kličesh na en Center, ti povejo na en način, kličeš na drugega, ti povejo drugo« (Peter 2013, 32 let).

Naslednje vprašanje se je nanašalo na delovno okolje. Peter (2013, 32 let) mi je povedal, da v službi glede dopusta za nego in varstvo otroka ni imel nobenih težav. Ravno nasprotno pa je bilo pri ostalih dveh.

»Ja, kar se tiče odgovornih, višjih (direktorja pa pomočnika) tam ni bil problem...večji problem sem jaz videl pri mojem neposrednem vodji, zaradi tega, ker je pač starejši pa enostavno ne vidi, zakaj bi moški šel na porodniško, ker je to za ženske pa to ne more moški iti« (Matjaž 2013, 38 let).

»Ni bilo glih no...sodelavci so sprejeli nekak, kar se pa tiče vodstva, pa mislim, da ni bilo z navdušenjem, ampak bolj kontra, še očitali so mi...je bil problem...« (Luka 2013, 45 let).

Delodajalci še vedno niso navdušeni, ko je omenjen ta dopust, kot smo prej videli, tako pri moških kot pri ženskah. Kar lahko predstavlja še en vzrok glede nekorisčenja tega dopusta s strani očetov. Kar pa se tiče sodelavcev pa ni bilo nobenih posebnih negativnih stališč, ampak zadevo kar podpirajo.

Zanimalo pa me je tudi, kako so to sprejeli drugi ljudje okoli njih. Kar se je pokazalo zelo različno. Po eni strani ljudje sprejemajo to zelo pozitivno in spodbujajoče, spet po drugi strani pa ker tega še niso navajeni, presenečeno. Noben ni bil deležen konkretnih negativnih kritik, je bilo prisotnega pa malo opazovanja s smehom in hecanja.

»Ka pa vem...tak...različno...no, nihče ni dal nobenih negativnih komentarjev ali kaj takega...od presenečenih, do vauful dobro, bolj v tem smislu no...no se pa tudi kdaj kdo pohecal tudi, to pa ne morem reč da ne« (Peter 2013, 32 let).

»Mogoče...kak bi rekel...ker je to bilo v začetke, san bil mislim da prvi na firmi...pa med temi ožjimi tudi bolj ali manj...tak ka malo so s smehom, so me opazovali drugi«(Luka 2014, 45 let).

»Pozitivno, mislim malo so spraševali, kako si se ti zdaj v to vlogo vživel, ali pozitivno, ker so mlajši in normalno, človek razume. Tisti ki so starejši tisti so malo bolj tako« (Matjaž 2013, 38 let).

Pri tem se je pokazala razlika med mlajšimi in starejšimi, kjer so mladi tisti, ki to lažje sprejmejo, medtem ko je to pri starejših še vedno nekaj neobičajnega.

»Bolj mladi sprejmejo, stari pa sicer ni bilo nobene kritike, ampak bolj z rezervo sprejmejo, ker so tega še dosti manj navajeni« (Peter 2013, 32 let).

»Ja, starejše se malo čednijo (pametni delajo), da nisi ženska pa kaj delaš na porodniški, mlajši pa že malo bolj alternativno« (Luka 2013, 45 let).

Kot sem spraševala že v prejšnjih dveh sklopih, me je tudi tukaj zanimalo, kako je potekala delitev domačega dela. Pri Petru, pri katerem je v času njegovega dopusta doma ostala tudi partnerka, ker je ta še študentka, se delitev dela od prej ni bistveno spremenila.

»Se približno nadaljuje tam, kjer se je končalo po prvem mesecu...jaz moram reči, da sem kar tak, da hočem, da je pospravljeno, že tudi od prej, pa mi ni problema pospraviti kaj. Ni se dosti spremenilo, spreminja se bolj glede tega, kako mali že več spi, pa je tudi že ona bolj spočita, pa lahko kaj več naredi, ko ima slab dan mora biti bolj z njim in se glede tega bolj razlikuje no« (Peter 2013, 32 let).

Drugače pa je bila pri ostalima dvema, ki sta pa v času dopusta bila dejansko sama z otrokom, saj so bile partnerke v službi. Zato opravijo več del, kot bi jih drugače, kar se njima je tudi zdelo samoumevno, da naredi večinoma stvari, saj pa naj bi bil zato doma.

»Večinoma sem jaz vse naredil in skuhal in počistil in otroka vozil okrog, vse resno vse« (Matjaž 2013, 38 let).

»Deljena so bila. No večinoma sem ga imel jaz pa ga hranil, koliko je pač bilo potrebno pa pač previjal. V bistvu je tudi tako, da je žena dobila celiekijo, to pomeni, da ne sme jesti glutena, tako da sem te moral za njo posebej kuhati, pa te za otroka, pa te če še kaj za sebe, tako da sem nekako tri različne diete kuhal. Ko pa je ona domov prišla, pa je ona še kaj pomagala, pa kaj pospravila, drugače pa sem jaz večino kaj naredil, saj sem pa bil doma.« (Luka 2013, 45 let).

Kar se tiče kakšne dodatne pomoči, so jim večinoma pomagali stari starši, to pa se nanaša na kakšno majhno pomoč pri domačih opravilih ali da popazijo otroka, da skočijo po nujnih opravkih. Ampak tega niso smatrali kot neko dodatno pomoč, ki bi jo rabili, temveč za nekaj samoumevnega, da občasno kaj pomagajo. Prav tako pa tudi v tem času niso prakticirali nobene plačane pomoči.

Očetje so mi opisali, kako so doživljali ta čas, ko so koristili dopust za nego in varstvo otroka. Nad izkušnjo so bili navdušeni in so jo opisali kot nekaj enkratnega in zelo dobro.

»Enkratno, fantastika...jaz bi šel še desetkrat, če bi lahko. To je enkratno doživetje, nihče te ne, ker nimaš nobenih obveznosti v službi, si fraj, brez stresa, brez vsega, no otrok, ko ti vstane...no jaz sem imel srečo z otroki, da so celo noč spali. Zjutraj, ko sem vstal, sem ga

nahrnil, potem lepo na en sprehod pa na kavico, te pa lepo domov nekaj skuhat pa malo pospraviti...fantastika res...» (Matjaž 2013, 38 let).

Čeprav so se zavedali, da je bilo prav tako potrebno vložiti veliko dela, se jim je zdelo najboljši, da so si lahko sami razporejali čas in obveznosti.

»Meni je kar pasalo...dobro, saj je bil tu not en delavnik, ampak je bilo tak, da si bil sam od sebe odvisen, kar je bilo po ene strani dobro...meni je pasalo, zato ker sem si te eno uro za sebe tudi že izbral, da sem malo pobegnil...drugače pa so kakšne stresne situacije, ko nismo spali ponoči pa tak« (Luka 2013, 45 let).

Prav tako pa se zavedajo, da je pomembno, da spremljaš otroka v tistem času, saj se jim zdi pomembno, da so zraven otroka.

»Občutek je ful dober, ker si res lahko skoz zraven, no pa lahko slediš, ne pa, da na primer prideš ob petih iz službe, pa gre mali tak spat in nimaš praktično nič od njega, tak da res slediš vsako spremembo no...vsaka stvar, ki se zgodi, jo sproti vidiš...sicer verjetno manj opaziš kak raste, ti to drugi morajo povedat...da vsak dan nekaj novega pokaže« (Peter 2013, 32 let).

Ker mu je bila izkušnja tako všeč, se je Matjaž že odločil, da bo dopust za nego in varstvo otroka koristil tudi pri tretjem otroku: *»Pa ravno zaradi tega, bom zdaj še enkrat šel zdaj pri tem, samo tukaj ostane samo mesec pa še malo, kolikor je pač ostalo, ker za tretjega se dobi 13 mesecev, če sta onadva mlajša od 8 let, tako da super...nimam kaj. (Matjaž 2013, 38 let).* Peter pa meni, da je odvisno od situacije: *»Pri drugem pa neven no, odvisno kako bo takrat, ker v vsaki situaciji si ne moreš privoščiti, tako kot si zdaj lahko pri nas. Zdaj mogoče kaka druga opcija, kak mesec ja« (Peter 2013, 32 let).*

Vsi trije se strinjajo, da je omenjeni dopust vplival na njihov odnos z otrokom, zato ker je to čas, ko se med očetom in otrokom spletejo posebne vezi, saj se imata čas posvečati eden drugemu. Takrat ima oče za otroka čas, ne da bi ga motile službene ali kakšne druge obveznosti.

»Ja, sigurno je drugače, vseeno je skoz ob tebi pa ga lahko kadarkoli pocartaš pa ga dvignes gor, pa se igraš z njim, pa ni tako, da bi ga meli skoz na rokah, ker ga lahko odložiš, pa se tam igra sam s sabo, ampak vseeno je drugače, ko ve da si tam. No jaz mislim, da je to ful razlika no in da če je to možnost, da je ful dobro« (Peter 2013, 32 let).

Luka (2013, 45 let) mi je ob tem priznal, da razlika obstaja, ravno zaradi teh vezi, ki so se spletle. Matjaž (2013, 38 let) mi je ob tem dejal, da ne vidi razlike med svojimi otroki, glede na to če je omenjeni dopust koristil. Prav tako je mnenja, da je aktivno vključen v vzgojo svojih otrok, vendar pa pravi, da ta dopust ni imel dodatnega pomena za njegovo aktivnost.

»Saj jaz sem pri vseh treh aktivno vključen, zdaj da bi pa ta dopust nekaj dodatno pomenil, da bi se jaz aktivno vključil to pa ne, ker sem jaz pri vseh treh aktivno vključeni v vzgojo« (Matjaž 2013, 38 let).

Peter (2013, 32 let) pa mi je priznal, da bi lahko bili še bolj aktivni, saj ima še veliko drugih obveznosti, ker je v različnih društvih. Dopust pa mu je omogočil, da je imel več časa za otroka.

Za konec sem jih še povprašala, če menijo, da bi dopust za nego in varstvo otroka moralo koristiti več očetov. Vsi so odgovorili pritrdilno, razlage pa so bile različne. Luka (2013, 45 let) je mnenja, da je otrok od obeh in bi morala biti starša enakomerno zadolžena zanj. Peter pa meni, da bi moralo biti več informacij in več spodbude, da bi koristilo več očetov, prav tako pa je mnenja, da se mora zamenjati generacija, da bo postalo bolj samoumevno.

Matjaž pa je dodal, da zaradi tega, ker je zelo lepa izkušnja ter kot je sam povedal:

»Ko si ti z otrokom sam je drugače, kot ko je zraven mama, ker si popolnoma prepuščen sebi in se moraš znajti, ker ni nikogar zraven« (Matjaž 2013, 38let).

5.3 UGOTOVITVE

Zaradi majhnega števila opravljenih intervjujev, ugotovitev ni mogoče posploševati, zato bom svoje ugotovitve primerjala z ugotovitvami raziskave Renerjeve in sodelavk (2008).

Ugotovila sem, da so se aktivnosti očetov, ki so se pripravljali na prihod novega člana, začele že v času partnerkine nosečnosti. V tistem času so se očetje aktivno vključevali v priprave na otroka. Partnerko so večinoma spremljali na njene preglede, prebirali so literaturo ter pripravljali sobo oziroma prostor za otroka. Dva sta bila pri porodu prisotna, eden pa ni bil, ker so mu to onemogočile okoliščine poroda.

Tudi v raziskavi Renerjeve in sodelavk (2008, 114) je bilo ugotovljeno, da očetje aktivno in na lastno željo sodelujejo pri pripravah na otroka, kar vključuje spremljanje partnerk na preglede, branje literature ipd. Prav tako pa je bil velik delež očetov, ki so bili prisotni pri porodu, ki pomeni dejansko izkušnjo prisotnosti pri rojevanju in rojstvu otroka.

Kar se tiče koriščenja očetovskega dopusta, dva očeta nista imela velikih problemov z delodajalci, razen enega intervjuvanca, ki se je temu dopustu odpovedal v dogovoru, ker je koristil dopust za nego in varstvo otroka.

Razlog, zaradi katerega sta se dva očeta odločila za dopust za nego in varstvo otroka, je bila partnerkina služba, saj se je morala partnerka po porodniškem dopustu vrniti v službo, če jo je hotela obdržati. V enem primeru pa je partnerka še študentka in jim je pravica koriščenja tega dopusta prinesla možnost, da sta doma z otrokom oba.

Nenaklonjenost delodajalcev glede koriščenja tega dopusta pa so občutili intervjuvanci tudi na lastni koži. Iz tega je razvidno, da se problemi pri koriščenju dopusta še vedno pojavljajo pri delodajalcih, tako pri moških kot ženskah. Da se težave najpogosteje pojavljajo pri delodajalcih je bilo ugotovljeno tudi v raziskavi Renerjeve in drugih (2008, 117).

Glede očetovskega dopusta so informacije dostopne in razširjene, kar lahko pomeni, da mnogi sodelavci in prijatelji oziroma mladi očetje koristijo očetovski dopust. Drugače pa je z informacijami glede dopusta za nego in varstvo otroka, za katerega informacije še niso dovolj razširjene, saj so intervjuvanci izrazili potrebo po več informacijah, prisotna pa je bila tudi kritika, da Centri za socialno delo niso dovolj usklajeni med seboj glede teh informacij.

Kar se tiče odzivov na to, da moški koristi dopust za nego in varstvo otroka, so doživeli različne odzive, vendar večinoma spodbujajoče, pa vendar tudi presenečeno, saj pri nas ljudje tega še niso navajeni. Hkrati pa so vsi trije jasno izrazili, da lažje sprejemajo mlajši v nasprotju s starejšimi, za katere je to še vedno nekaj bolj neobičajnega.

Glede delitve domačega dela je bilo v času nosečnosti dokaj enakopravno, vendar pa je iz njihovih odgovorov razvidno, da gre bolj za pomoč partnerkam pri delu oziroma da naloge deli partnerka. Vendar pa se te spreminjajo glede na potek nosečnosti. Dokaj enako se je nadaljevalo tudi po porodu, v času očetovskega dopusta, s tem da partnerka v večini prevzame skrb za otroka, čemur razlog navajajo dojenje otroka.

Ugotovitve so nekako primerljive s podatki Renerjeve in drugih (2008, 84), ki so prav tako pokazale, da je delitev domačega dela razumljena kot pomoč partnerki, kjer je moški delež predvsem v razbremenitvi partnerke, kajti moški so vključujejo v domača opravila na željo ali prošnjo oziroma zahtevo partnerke kot izvajalci dela po vnaprejšnjem naročilu.

Ta delitev dela pa se je spremenila v času dopusta za nego in varstvo otroka, ko očetje prevzamejo večino nalog, kar se jim zdi samoumevno, saj so zato doma na dopustu, da poskrbijo za otroka ter gospodinjska opravila. Podobnega mnenja pa so bile ženske v raziskavi Renerjeve in drugih (2008, 87), ki so razporeditev dela in odgovornosti v času dopusta za nego in varstvo otroka, razlagale v smislu, da če preživijo doma več časa kot njihovi partnerji, bodo tudi postorile več domačega dela.

O dopustu za nego in varstvo otroka so imeli vsi trije intervjuvanci pozitivna mnenja, saj je to pomemben čas, ki ga preživijo z otrokom. Omenjeni dopust ti omogoča, da z otrokom preživiš več časa, ko ni službenih ali drugih obveznosti. Kljub temu, da se zavedajo, da tudi če si na tem dopustu, imaš vseeno veliko obveznosti, vendar si čas razporejaš sam. Dopust za nego in varstvo otroka daje priložnost, da se med očetom in otrokom spletejo posebne vezi, ki vplivajo na odnos med njima. Pokazala se je razlika med tistima, ki sta bila dejansko sama z otrokom in tistim intervjuvancem pri katerem je bila doma tudi partnerka.

Intervjuvanci so skupnega mnenja, da bi morale več očetov koristiti dopust za nego in varstvo otroka, saj bi se s tem dolžnosti glede otroka enakomerneje porazdelile med staršema. Prav tako pa je to čas, ko si z otrokom sam in se je oče prisiljen vključiti v nego in skrb otroka. Tudi Švab (v Rener in drugi 2008, 78) je ugotovila, da moški poskrbijo za celotno nego, skrb in varstvo za otroka, ko so sami z otroki.

6 ZAKLJUČEK

Diplomska naloga kaže na velike spremembe očeta v družinskem življenju. Govorimo lahko o sodobnem očetu, ki izpostavlja predvsem željo po preživljanju prostega časa z otroki in zblizanju z njim ter aktivno sodelovanje pri skrbi za otroka in njihovi vzgoji.

S koriščenjem dopusta za nego in varstvo otrok se spremeni očetovanje, saj se očetje še aktivneje vključijo tako v skrb za otroka kot pri gospodinjskih opravilih, razlog temu pa je lahko ta, da moški prevzamejo vlogo, ki je tradicionalno rezervirana za ženske. Poleg tega, da so preživeli več časa s svojimi otroci in se z njimi tesneje povezali, so dobili tudi uvid v to, kako zahtevno je pravzaprav skrbeti za majhnega otroka in gospodinjstvo, kar je spremenilo tudi njihov pogled na partnerke.

Iz teorije smo povzeli, da se spremembe v očetovanju bolj odvijajo na ravni stališč in mišljenj, kot pa v realni praksi. Čeprav mi majhno število opravljenih intervjujev ne omogoča posploševanja, pa sem glede na analizo opravljenih intervjujev mnenja, da je lahko koriščenje dopusta za nego in varstvo otroka s strani očeta ključno za spremembe v očetovanju, da bi se le te premaknile iz ravni stališč in mišljenj na raven realne prakse. Spremembe na ravni aktivnega očetovanja se že dogajajo, ko oče koristi dopust za nego in varstvo otroka, v primeru da je le ta dejansko sam z otrokom, saj ga okoliščine prisilijo v skrb in nego otroka.

Upamo lahko, da bo nov zakon o starševskem varstvu in družinskih prispevkih pripomogel k temu, da se bodo spremenila tudi stališča delodajalcev in bodo podjetja začela spodbujati k usklajevanju poklicnega in zasebnega življenja ter da se bodo očetje tudi v praksi začeli bolj aktivno vključevati v družinsko življenje.

7 LITERATURA

- Burgess, Adriene. 1998. *Fatherhoodreclaimed: Themakingofthe modern father*. London: Vermilion.
- Čačinovič Vogrinčič, Gabi. 1993. Oče – pravica do stvarnosti. *Časopis za kritiko znanosti* 21 (162/163): 23–29.
- Erzar, Majda. 2006. Pravice iz zavarovanja za starševsko varstvo. V *Strokovno srečanje Nedonošenček – zdravstveni, psihološki in socialni problem*, ur. Lev Bregant, 262–266. Ljubljana: Rokus Dostopno prek: <http://www.nedonosencek.net/pdf/pravice-zavarovanje.pdf>. (14. avgust 2013).
- Hobson, Barbara. 2002. *Making men intofathers: men, masculinities, andthe social politicsoffatherhood*. Cambridge: Cambridge UniversityPress.
- Humer, Živa. 2007. Skrbstvene aktivnosti moških v družinskem življenju. *Družboslovne razprave* (23): 75–89.
--- in Metka Kuhar. 2010. Domače in skrbstveno delo ter odnosi med spoloma: stare zgodbe v novih preoblekah? *Družboslovne razprave* (26): 81–110.
- Luka. 2013. Intervju z avtorico. Murska Sobota, 5. julij.
- Matjaž. 2013. Intervju z avtorico. Črenšovci, 28. junij.
- Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti. 2013. *Starševsko varstvo in družinski prejemki*. Dostopno prek: http://www.mddsz.gov.si/si/delovna_podrocja/druzina/starsevsko_varstvo_in_druzinski_prejemki/ (14. avgust 2013).
- MrčelaKanjuo, Aleksandra in Nevenka Černigoj Sadar. 2004. *Starši med delom in družino*. Ljubljana: Urad RS za enake možnosti, Fakulteta za družbene vede. Dostopno prek: http://www.arhiv.uem.gov.si/fileadmin/uem.gov.si/pageuploads/ocetovstvo_raz_por_starsevstvo.pdf (14. avgust 2013).
- Peter. 2013. Intervju z avtorico. Ljubljana, 19. junij.
- Renner, Tanja. 1993. Politika materinjenja ali Father Knows Best: for Him the Play, for Her the Rest. *Časopis za kritiko znanosti* 21(162/163): 15–21.
---, Alenka Švab, Tjaša Žakelj in Živa Humer. 2005. *Perspektive novega očetovstva v Sloveniji: vpliv očetovskega dopusta na aktivno očetovstvo*. Ljubljana: Urad RS za enake možnosti, Fakulteta za družbene vede dostopno prek: [28](http://www.european-
</div><div data-bbox=)

fatherhood.com/UserFiles/File/Raziskovalno%20porocilo-o%C4%8Detovstvo.pdf
(14. avgust 2013).

- Rener, Tanja, Živa Humer, Tjaša Žakelj, Andreja Vezovnik in Alenka Švab. 2008. *Novo očetovstvo v Sloveniji*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
- Rener, Tanja, Mateja Sedmak, Alenka Švab in Mojca Urek. 2006. *Družine in družinsko življenje v Sloveniji*. Koper: Univerza na Primorskem, Znanstveno-raziskovalno središče, Založba Annales: Zgodovinsko društvo za južno Primorsko.
- Sieder, Reinhard. 1998. *Socialna zgodovina družine*. Ljubljana: Studia humanitatis.
- *Slovenske novice*. 2013. Država očete pošilja na porodniško vsaj za 30 dni, 1.julij. Dostopno prek: <http://www.slovenskenovice.si/novice/slovenija/drzava-ocete-posiljana-porodnisko-vsaj-za-30-dni> (14. avgust2013).
- Statistični urad Republike Slovenije. 2013. *Mednarodni dan očetov 2013*. Dostopno prek: http://www.stat.si/novica_prikazi.aspx?id=5558 (14. avgust 2013).
- Švab, Alenka. 2000. Poti in stranpoti novih očetovskih identitet. *Teorija in praksa* 37(2): 248 – 263.
--- 2001. *Družina: od modernosti k postmodernosti*. Ljubljana: Znanstveno in publicistično središče.
- Ule, Mirjana in Metka Kuhar. 2003. *Mladi, družina, starševstvo: spremembe življenjskih potekov v pozni moderni*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
- UMAR Socialni razgledi 2006. Ljubljana, Urad za makroekonomske analize in razvoj. Dostopno prek: http://www.umar.gov.si/fileadmin/user_upload/publikacije/socrazgledi/SR2006.pdf (14. avgust 2013).
- Zavrl, Nataša. 1999. *Očetovanje in otroštvo*. Ljubljana: Znanstveno in publicistično središče.
- 24ur. 2013. *Odzivi na predlog zakona: Mama je samo ena, naj ona odloča o porodniškem dopustu*, 2. julij. Dostopno prek: <http://www.24ur.com/novice/slovenija/mama-je-samo-ena-naj-ona-odloca-o-porodniskem-dopustu.html> (14. avgust 2013).

PRILOGE

PRILOGA A: Intervju Peter

Ime: Peter

Starost:32

Otroci: en (starost: 5 mesev)

Izobrazba: gradbeni tehnik

Delovno mesto: društvo mladinski ceh (nevladne organizacije)

Na začetku, da spregovoriva malo o času nosečnosti. Povejte mi kako ste se odzvali na novico, da boste postali oče

Po eni strani je bilo načrtovano, po eni strani pa vseeno presenečenje, ker je kar hitro ratovalo, drugače pa z veseljem no, vsekakor, saj je bila skupna odločitev. Zanimiv občutek ko izveš, je težko opisati.

Ste spremljali partnerko na zdravniške preglede in ultrazvoke?

Ja ker imam tako službo, sem imel možnost hodit na skoraj vse preglede, tak da sem jo kar spremljal

Kakšni so občutki?

Zanimivo je da je na začetku samo ena pikica, potem pa se vedno več vidi...nogice, rokice, obrazek, to se vse vidi

Ste hodili na tečaj za bodoče starše oziroma porodni tečaj?

Nekajkrat sva bila v Ljubljani, ampak nisva bila na vseh, ker je bilo brezveze (smeh). Saj nekaj določenih stvari, ki so koristne, je pa tudi precej nakladanja in pranja možganov.

Ste bili zraven pri porodu?

Sem bil...tudi če se vnaprej pripraviš, si ne predstavljaš kako bo to zgedalo vnaprej, ne moreš si, ampak je zanimivo

Kako ste sodelovali pri pripravah na otroka (nakupovanje, pripravljanje sobe, branje literature...)?

Ker mamo bolj malo stanovanje, ni bilo nekih posebnih priprav, da bi imel svojo sobo, ampak vseeno malo urediš in pripelješ zibelko in tako. Sva vse urejala kar skupaj no.

Kako je bilo v času partnerkine nosečnosti z opravljanjem domačih opravil, kot so kuhanje, pospravljanje, likanje, pranje, vzdrževalna dela, ...?

Bilo je treba kakšno stvar več postorit, ker je pač bila bolj utrujena, drugače pa ni bilo nobenih težav...dobro sva si razdelila kdaj in kak in kdo bo kaj naredo...pa nisem tak, da bi prišel domov iz službe pa se vrgel na kavč pa kaj takega pa sem težko pri miru, tak da ni bilo težav pospraviti kakšno stvar več

Če preideva na čas po porodu, tisti prvi mesec. Pa me najprej zanima ali ste koristili očetovski dopust?

Ja, sem koristil...bilo je ful lušno biti doma tiste prve dni, vidiš kako to raste od tistega orvega trenutka, ko se je ravnokar rodil, do prvega meseca, ko se je že vseeno kar odzivati začel no...se malo začne pemikat, ker na začetku res samo spi in je

Kje ste izvedeli za očetovski dopust in kje ste dobili potrebne informacije?

Hmmm...lahko bi bilo več. Glede samega očetovskega sem vedel prej da to obstaja, sem pa bolj začel o tem raziskovat ko je bilo tako daleč, da se je dalo o tem razmišljati

Kako so to, da ga boste koristili, sprejeli v službi?

Ni bilo težav

Zdaj pa me še zanima kako ste si v tem času, v času očetovskega dopusta, delila opravljanje domačih opravil?

Ni bilo velikih razlik, je pa res da je tudi njena mama tudi kaj prišla, peglaticote recimo, drugače pa podobno kot prej no...kuha bolj ali manj ona, to je že skoz tak, jaz potem običajno posodo pomijem, ona pospravlja stvari od otroka in svoje, jaz svoje, čiščenje pa čisto kakor kdaj no, pa jaz popravljam kakšnih stvari...no pa ona je naredila ograjo na balkonu, da se ne vidi not.

Sta imela v tem času kakšno dodatno pomoč pri negi otroka ali domačih opravilih?

Nekajkrat je prišla urškina mama, ampak ker starši živijo precej daleč, sva večino midva z urško naredila. Drugega pa ne.

Zdaj pa če preideva na sam dopust za nego in varstvo otroka. Zakaj ste se odločili, da boste ta dopust koristili vi?

Hmmm...ja ker je Urška še študentka, ne more prav koristit oziroma je tak ali tak doma pa je bilo glede na vse skupaj smiselno nadaljevanje...pa ker je bilo malo manj dnara, pa je kar pasalo enemu in drugemu, da smo se lahko tako dogovorili

Glede na to, da je vaša partnerka doma, ste vi tudi doma ali vseeno še hodite v službo?

Tu pa tam grem kaj pogledat, ampak večinoma sem doma oziroma počnem še kakšne druge stvari

Kje pa ste izvedeli za dopust za nego in varstvo in kje ste dobili potrebne informacije?

V bistvu od enega prijatelja, ki ga je isto izkoristo...drugače ne vem če bi vedu, da je to možno v taki obliki oziroma če bi začel malo bolj raziskovat no...kako to speljat

Informacije so dovolj dostopne?

Saj je vse na internetu, ampak ne uporablja se toliko pri nas oziroma ni toliko znano, da bi rekli...ampak sem šel preverit na kakšen način se to da. Ampak je tako, da kličeš na en center, ti povejo na en način, kličeš na drugega, ti povejo drugo, tak da...so kar

Kako so to, da boste koristili dopust za nego in varstvo, sprejeli v službi?

Ni bilo težav

Kako pa so to sprejeli ljudje okoli vas?

Ka pa vem..tak..različno...no nihče ni dal nobenih negativnih komentarjev ali kaj takega...od presenečnih, do vauful dobro, bolj v tem smislu no...no se pa tudi kdaj kdo pohecal tudi, to pa ne morem reč da ne (smeh)

Vidite mogoče razliko med mlajšimi in starejšimi?

Bolj mladi sprejmejo, stari pa sicer ni bilo nobene kritike, ampak bolj z rezervo sprejmejo, ker so tega še dost manj navajeni

Kako sta si v tem času (v času dopusta za nego in varstvo otroka) s partnerko delila obveznosti glede otroka?

Se približno nadaljuje tam, kjer se je končalo po prvem mescu...jaz moram reči, da sem kar tak, da hočem, da je pospravljeno, že tudi od prej, pa mi ni problema pospraviti kaj. Ni se dosti spremenilo, spreminja se bolj glede tega, kako mali že več spi, pa je tudi že ona bolj spočita pa lahko kaj več naredi, ko ma slab dan mora biti bolj z njim in se glede tega bolj razlikuje no

Sta imela v tem času kakšno dodatno pomoč pri varstvu otroka ali domačem delu?

Plačane ne, je pa mama ko pride navadno zlika, kaj drugega pa ne no

Povejte mi kako ste doživljali ta čas, ko ste koristili dopust za nego in varstvo otroka

Občutek je ful dober, ker si res lahko skoz zraven no pa lahko slediš, ne pa da na primer prideš ob petih iz službe pa gre mali tak spat in nimaš praktično nič od njega, tak da res slediš vsako spremembo no...vsaka stvar, ki se zgodi jo sproti vidiš...sicer verjetno manj opaziš kak raste, ti to drugi morjo povedat...da vsak dan nekaj novega pokaže...danes je baje prvi zobek pokazal

Menite, da je dopust za nego in varstvo otroka vplival na vaš odnos z otrokom?

Ja sigurno je drugače, vseeno je skoz ob tebi pa ga lahko kadarkoli pocartaš pa ga dvignes gor pa se igraš z njim pa ni tako da bi ga meli skoz na rokah, ker ga lahko odložiš pa se tam igra sam s sabo, ampak vseeno je drugače ko ve da si tam. No jaz mislim, da je to ful razlika no in da če je to možnost, da je ful dobro...če bo pri naslednjem tudi taka možnost, sicer dvomim, ampak bi jo še enkrat izkoristo

Menite da je ta dopust vplival na vaše aktivno očetovanje?

Na splošno kot tak aktivni, bi lahko bili še bolj kot smo no...jaz še vseeno počnem par drugih stvari zraven...planinsko društvo recimo pa tak naprej...in tako kar veliko časa poberejo še druge zaposlitve, tak de se je treba kljub temu da sem doma, ustavit pa rečt stop pa si vzet čas za otroka pa recimo it kam skupaj...glede načrtovanja pa ja, zdaj poteka bolj sproti, če bi pa delal, pa bi verjetno mogel bolj vnaprej..ja ta pa ta teden bomo to pa to...zdaj pa lahko gre malo bolj spontano no

Bi mogoče koristili ta dopust še pri enem otroku?

Pri prvem sigurno ne, ker je to nanoslo kot splet okoliščin, ker je pač ta prijatelj bil enako doma, drugače sploh ne vem, če bi začel v tej smeri razmišljat. Pri drugem pa neven no, odvisno kako bo takrat, ker v vsaki situaciji si ne moreš privoščiti, tako kot si zdaj lahko pri nas. Zdaj mogoče kaka druga opcija, kak mesec ja...očetovskega pa ja tistih 15 dni obvezno, če se le da

Menite, da bi več očetov moralo koristiti dopust za nego in varstvo otroka?

Po moje, če bi vedli bi koristili no tak da, bi bilo fajn če bi več očetov koristilo. To vsekakor postaja bolj dostopno, še vedno pa manjka nekaj korakov, mogoče tudi kaka generacija, da se zamenja, da bo postalo bolj samoumevno. Saj so možnosti, ampak bi morali malo bolj in na drugačne načine spodbujati pa da bi bile informacije malo bolj dostopne no.

PRILOGA B: Intervju Matjaž

Ime: Matjaž

Starost:38

Otroci: trije (starost: 9 mesecev, 2 leti, 6 let)

Izobrazba: ekonomski tehnik

Delovno mesto: zavarovalnica

Na začetku, da spregovoriva malo o času nosečnosti. Povejte mi kako ste se odzvali na novico, da boste postali oče

Ja veselo..to je verjetno vsakše vesele, zaželjeno

Ste spremljali partnerko na zdravniške preglede in ultrazvoke?

Ja, na vse

Ste hodili na tečaj za bodoče starše oziroma porodni tečaj?

Enkrat, pri prvon, te pa več nejtrbelo. Pa tude ona je samo pri prvonodila

Ste bili zraven pri porodu?

Ja pri vseh treh...občutek je fantastičen...nekaj tak lepega san še nej...gda dobiš dejte v rokej je enkratno...sicer za ženo je verjetno bilo malo bole žmetno bi pravo, ale za mene je bilo super

Kako ste sodelovali pri pripravah na otroka (nakupovanje, pripravljanje sobe, branje literature...)?

Jaa...to san meutakše kup knjig, kere san predelo prlej kak se je dejte spoj rodilo, ka san znau pa vse ja...pa te spremljaš tude naprej obdobja, ka maš po mescajnaprimerraztalano, že pred porodon kak se otrok razvija.

Kaj pa glede sobe?

To san pa malo pa postelke skup sestavlo

Kako je bilo v času partnerkine nosečnosti z opravljanjem domačih opravil, kot so kuhanje, pospravljanje, likanje, pranje, vzdrževalna dela, ...?

Ja..zdaj odvisno od otroka, pri prvon san dostamogo zato ka je ležala, pa je večino časa ležala pa san ge mogo skoraj vse napravte, pri ostalih pa malo menje ampak tude

Če preideva na čas po porodu, tisti prvi mesec. Pa me najprej zanima ali ste koristili očetovski dopust?

Ja pri vseh treh, ampak samo plačanoga 15 dni, ostalo nej

Kje ste izvedeli za očetovski dopust in kje ste dobili potrebne informacije?

Jah...to se pa ne spomnin...pa mislenka na internetni strani od centra za socialno delo...oziroma san znau za njega, ka so mi druge kaj pravli, ka so koristili

Kako so to, da ga boste koristili, sprejeli v službi?

za očetovskega še vse vrejde, tistih 15 dni kafalijš še nejtakši problem

Zdaj pa me še zanima kako ste si v tem času, v času očetovskega dopusta, delila opravljanje domačih opravil?

Gospodinjska opravila smo si že prlejtalale, pa še zdaj si jih delimo. Te pa je pač cuj prišlo previjanje pa ponoči stanoti. Sicer dokejč mama doji, je meni nejtrbelostanuvate

Sta imela v tem času kakšno dodatno pomoč pri negi otroka ali domačih opravilih?

Pa starši ka kaj pridejo pa te pomorejo kaj, drugače pa nej

Zdaj pa če preideva na sam dopust za nego in varstvo otroka. Pri katerem otroku ste koristili ta dopust?

Pri drugem san, pri tretjon pa še mo

Zakaj ste se odločili, da boste ta dopust koristili vi?

Zato ker je žena dobila službo, glih tak ka je mogla ite v službo in te san pravo ka razliko mo ge koristo (ge san te koristo zadnje 4 pa pol mesece)

Kje pa ste izvedeli za dopust za nego in varstvo in kje ste dobili potrebne informacije?

Isto..internet večinoma pa ka san šau na center pitat ka so mi tan povedali kere obrazce trbejspunite pa to

Informacije so dovolj dostopne?

Informacij bi lejko bilo definitivno več...csd šiška tisti majo fejest dobro urejeno, soboški pa so nej

Kako so to, da boste koristili dopust za nego in varstvo, sprejeli v službi?

Ja kar se tiče odgovornih, višjih (direktora pa pomočnika) tan je nej bil problem...večji problem san ge vido pri mojonneposrednon vodji zaradi toga, ker je pač starejši pa enostavno ne vidi zakoj bi možki šau na porodniško, ka to je za ženske pa to nemre možki ite

Kako pa so to sprejeli ljudje okoli vas?

Pozitivno, mislen malo so spitavali kak zaj to se ti v to vlogo vživel, ale pozitivno, ker so mlajši in normalno, človek razme. Tisti ka so starejši tisti so malo tak bole

Kako sta si v tem času (v času dopusta za nego in varstvo otroka) s partnerko delila obveznosti glede otroka?

Večinoma san jes vse napravo in skujo in spuco in dejte vozo okoli..vse, resno vse

Sta imela v tem času kakšno dodatno pomoč pri varstvu otroka ali domačem delu?

Nej..pa dobro to ka pridejo na obisk, ale pa ka si ti šau na obisk pa pusto dejte tanka skočiš po kakšnih opravkih, kanapraveš kakšne stvari, vači pa nej

Povejte mi kako ste doživljali ta čas, ko ste koristili dopust za nego in varstvo otroka

Enkratno, fantastika...ge bi šau še desetkrat če bi lejko, to je enkratno doživetje, ničče te ne ker nemaš nobenih obveznosti v službe, si fraj, brez stresa, brez vsega, ka dejte ka ti stane...no ge san tudemeu srečo z deco, ak je to celo noč spalo, zajtraka san stano san ga nahrano, te fajn na en sprehod pa na kavico, te pa fajn domov neka skujat pa malo pospraviti...fantastika, rejsan...pa glij zaradi toga mo zdaj še enaukšau pri zdaj ton, samo tu ostane samo mesec pa še malo, kelko je še pač ostalo, ker za tretjoga se dobi 13 mesecov, če sta ovivamlajšiva od 8 let, tak ka super...neman kaj

Menite, da je dopust za nego in varstvo otroka vplival na vaš odnos z otrokom?

Ja, fejst, zato ka sva mela čas se posvečati eden drugome

Menite da je ta dopust vplival na vaše aktivno očetovanje?

Saj ge san pri vseh treh aktivno vključeni, zdaj ka bi pa tej dopust nekaj dodatno pomeno, ka bi se ge aktivno vključo to nej, ker san ge pri vseh treh aktivno vključeni v vzgojo

Menite, da bi več očetov moralo koristiti dopust za nego in varstvo otroka?

Ja, ker je to ena fejst lepa izkušnja. Gda si ti san pa z deteton san v bistve drugače je no, kak gda je mama poulek, ka si čisto san pa prepuščene te se pa znajde, ka nega nikogapoulek.

PRILOGA C: Intervju Luka

Ime: Luka

Starost:45

Otroci: dva (starost: 6 let in 11 let)

Izobrazba: inženir elektrotehnike

Delovno mesto: zavarovalnica

Na začetku, da spregovoriva malo o času nosečnosti. Povejte mi kako ste se odzvali na novico, da boste postali oče

Ja fajn ne..dobro...ampak je bilo načrtovano

Ste spremljali partnerko na zdravniške preglede in ultrazvoke?

Ja, zato ka je ona pravla, ka moren biti oziroma kaščejka san poulek

Ste hodili na tečaj za bodoče starše oziroma porodni tečaj?

ja

Ste bili zraven pri porodu?

Nesan bil, ker je mela carski rez, tak ka niti nisenmogo biti zraven...pri obeh je bil carski rez

Kako ste sodelovali pri pripravah na otroka (nakupovanje, pripravljanje sobe, branje literature...)?

Jah to pa je pač tak, kagda se je sladko zaluštalo ali pa slano, se pač zdigneš pa ideš pa nabaviš...neven, različno, si zraven pa pomagaš ka je rabila. Ja seveda san sodeloval...vse po vrste..tude smo mogoče kaj prešteli, samo ne kaj dosta

Kako je bilo v času partnerkine nosečnosti z opravljanjem domačih opravil, kot so kuhanje, pospravljanje, likanje, pranje, vzdrževalna dela, ...?

Ja kak smo si delili, kak je pač bilo možno...če žena kaj prosila si tisto pač naredil...nekak smo se dogovorili ne...ne je bilo to nekšnega preveč problema

Če preideva na čas po porodu, tisti prvi mesec. Pa me najprej zanima ali ste koristili očetovski dopust?

Pri prvenmislenka tega še sploh ni bilo, pri drugem pa sem se ga odpovedu, ka sem te nej v službe falil, ker smo te že planirali, ka bom pol leta doma

Kje ste izvedeli za očetovski dopust in kje ste dobili potrebne informacije?

Na centru za socialno delo sem zvedu pa mi je v bistvetude s ten soočila pa mi predstavila

Sta imela v tem času kakšno dodatno pomoč pri negi otroka ali domačih opravilih?

Pomoč je najbole bila od babice pa dedeka, ker sta tude oba iz teh vod, porodničara, on je bil zdravnik porodničar, naša babica pa je bila babica (smeh)...tak ka...tu kej dosta nekaj drugo niti nismo.

Zdaj pa če preideva na sam dopust za nego in varstvo otroka. Pri katerem otroku ste koristili ta dopust?

Pri drugem otroku

Zakaj ste se odločili, da boste ta dopust koristili vi?

Zaradi ženine službe...ker te so ji v bistve povedali, ka de zgubila službo, če de mela porodniško v celoti

Kje pa ste izvedeli za dopust za nego in varstvo in kje ste dobili potrebne informacije?

Hm...neven...verjetno san nekaj splošno seznanjeni s ten, verjetno prek medijev...za več informacij san pa te šau na center za socialno delo...tista zaposlena ka je bila tan mi je nudila zadoste informacij

Kako so to, da boste koristili dopust za nego in varstvo, sprejeli v službi?

Neje bloglih no...sodelavce so sprejeli nekaj, kar se pa tiče vodstva pa mislenkaneje bilo z navdušenjem ampak bole kontra, še očitati so mi...je bil problem malo...

Kako pa so to sprejeli ljudje okoli vas?

Mogoče...kak bi reka...ker je to blo v začetke, san bil mislenka prve na firme...pa med temi ožjimi tude bole ali menje...tak ka malo so s smehom, so me opazovali drugi

Vidite mogoče razliko med mlajšimi in starejšimi?

Ja starejše se malo čednijo, ka si ne ženska pa ka delaš an porodniški, mlajši pa že malo bole alternativno

Kako sta si v tem času (v času dopusta za nego in varstvo otroka) s partnerko delila obveznosti glede otroka?

Deljena so bila...no večinoma sen ga jaz meu pa pol ga hrano, koliko je pač blo potrebno pa pač previjo...v bistve je tude tak, ka je žena dobila celiekijo, to pomeni kanesme glutena jeste, tak ka san te mogo za njo posebej kuhate, pa te za otroka pa te če še kaj za sebe..tak ka san nekak tri različne diete kahal...ko je pa ona domov prišla pa je ona še kaj pomagala pa kaj pospravila, drugače san pa ge večino kaj naredo, saj san pa bil doma

Sta imela v tem času kakšno dodatno pomoč pri varstvu otroka ali domačem delu?

Pomoč od domačih, drugače pa nej...ja no babica, dedek...od mojih pa bolj redko, ka so bolj oddaljeni, drugače pa bolj od žene starši, ka živijo blizu

Povejte mi kako ste doživljali ta čas, ko ste koristili dopust za nego in varstvo otroka

Nič..mene je kar pasalo...dobro saj je bil tu not en delavnik, ampak je bilo tak ka si bil san od sebe odvisen, kar je bilo po ene strani dobro...mene je pasalo, zato ka eno uro san si za sebe te že sprosoka san malo pobegno...drugačne pa so kakšne stresne situacije, ka smo nej spali ponoči pa tak...

Menite, da je dopust za nego in varstvo otroka vplival na vaš odnos z otrokom?

Ja seveda je...definitivno, celo mislinka se tu doste vezi splete...pa v tiston čase sva dosta skup bila in sva bole povezaniva

Vidite mogoče razliko med otrokoma?

Ja proti starejšemi je razlika, tanneman take vezi, ka je čutiš..so razlike ja

Menite, da bi več očetov moralo koristiti dopust za nego in varstvo otroka?

Ja...ker mislinka je otrok od obeh pa bi moglo bite pač enakomerno...enakomerno zadolžena za tej stvari